

Aan het College van Gedeputeerde Staten
van de Provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Betreft:
Advies inzake nota
Economische Agenda

Datum:
20 augustus 2012

Geacht College,

Bij brief van 19 juli jl. heeft u SER-Zeeland verzocht om vóór 1 september a.s. u te adviseren over de concept-tekst van de nota Economische Agenda 2013 – 2016. In verband hiermede treft u bijgaand ons advies aan.

Algemeen

SER-Zeeland heeft met waardering kennis genomen van de concept-nota Economische Agenda. De nota is een pragmatische beleidsnota, die duidelijk uitstraalt dat uw College de versterking van de Zeeuwse economie niet alleen kan en wil doen, maar juist de samenwerking zoekt met de triple helix-partners. Wij vinden het praktisch en efficiënt dat in de nota verbindingen worden gelegd met Europees beleid en Europese fondsen, alsmede met het topsectorenbeleid van het Kabinet. Daarmee kunnen met meer slagkracht en met meer kans op succes de businesscases gerealiseerd worden. De nota is logisch opgebouwd, mede dankzij de aansluiting die gezocht is bij de indeling, die in het zgn. drielagenplan is gehanteerd. Dit maakt de nota makkelijk toegankelijk en leesbaar, maar ook behoorlijk omvangrijk. Daardoor bestaat het risico dat lezers afhaken voor zij bij het belangrijkste onderdeel (hoofdstuk 5 met de businesscases) zijn aangekomen. Een leeswijzer aan het begin van de nota kan de lezer ertoe aanzetten om dit hoofdstuk met voorrang te lezen. Een alternatief hiervoor zou een verkorte versie zijn met meer nadruk op de businesscases.

De passage “toegankelijk maken van Zeeland” in de op pagina 1 geformuleerde missie suggereert dat wij in Zeeland een nieuw begin maken met de economie. Wij stellen voor om deze passage te wijzigen in “wij maken in Zeeland ruim baan”.

Hoofdstuk 1. De visie

De visie “Land in zee” spreekt ons aan, omdat Zeeland zich daarmee kan onderscheiden van andere regio's. Het is alleszins gewenst om “Land in zee” verder uit te werken in een samenhangende visie voor de verschillende sectoren, zoals werken, wonen en recreëren. Daarnaast roepen wij u op om een strategie op te stellen voor de wijze waarop “land in zee” ingezet kan worden voor de acquisitie en promotie, die ook andere partijen (die op dit terrein actief zijn) inspireert. Op pag. 5 wordt gesproken over de hoofddoelstelling van het economisch beleid, te weten “economische ontwikkeling, groei en innovatie, gemeten aan de hand van de economische indicatoren: werkgelegenheid, werkloosheid en toegevoegde waarde”. Hoewel wij ons bewust zijn van de moeilijkheid daarvan, geven wij u in overweging om deze doelstellingen te kwantificeren. Wanneer is het economisch beleid succesvol en hoe gaat u dat monitoren? Verder willen wij opmerken dat groei van de toegevoegde waarde niet altijd gepaard hoeft te gaan met groei van de werkgelegenheid en vermindering van de werkloosheid, m.a.w. de doelstellingen kunnen tegengesteld aan elkaar zijn. Ook groei van de werkgelegenheid hoeft niet samen te gaan met vermindering van de werkloosheid (en omgekeerd).

Hoofdstuk 3. Economische thema's in het vestigingsklimaat

De provinciale overheid heeft belangrijke taken en bevoegdheden op het gebied van het vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven. Terecht wordt hieraan in een afzonderlijk hoofdstuk aandacht besteed.

De Zeeuwse arbeidsmarkt zal in de komende jaren te maken krijgen met tal van ontwikkelingen, zowel aan de vraag- als aan de aanbodzijde. De nota Economische Agenda somt een aantal van deze ontwikkelingen op. Ook de mogelijkheden en belemmeringen (grensarbeid!) om buitenlandse werknemers in te zetten zijn van invloed op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Niettemin komen in de nota de verschillende aspecten van de arbeidsmarkt er bekaaid af. Meer aandacht hiervoor is zeker op zijn plaats, gelet op het feit dat de doelstellingen van het economisch beleid met name liggen op het gebied van bevordering van de werkgelegenheid en vermindering van de werkloosheid. Zijn deze doelstellingen te realiseren met een krimpende Zeeuwse beroepsbevolking en een werkloosheidsniveau dat tot de laagste van Europa behoort?

Het verdient daarom aanbeveling om (een beter) zicht te hebben op de gevolgen van deze ontwikkelingen op de Zeeuwse arbeidsmarkt: waar en wanneer zijn welke fricties te verwachten tussen vraag en aanbod? Zo'n overall-beeld is niet alleen van belang voor een gericht arbeidsmarktbeleid, maar geeft ook een kader voor de zgn. human capital paragrafen van de businesscases. Gelet op de schaal van Zeeland, de toegenomen mobiliteit en de verbeterde verbindingen binnen Zeeland en met de omliggende gebieden is SER-Zeeland sterk voorstander van een op provinciaal niveau afgestemd en gecoördineerd arbeidsmarktbeleid. Wij roepen de Provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten op tot meer samenwerking op het terrein van het arbeidsmarktbeleid.

Ondernemers hebben fysieke ruimte nodig om te ondernemen. Mede als gevolg van de economische stagnatie en het nieuwe werken is er op dit moment in Zeeland sprake van een relatief ruim aanbod van bedrijventerreinen en kantoorlocaties ten opzichte van een stagnerende vraag. Dit wil niet zeggen dat er in kwalitatief opzicht geen sprake is van tekortsituaties. Een voorbeeld daarvan is het tekort aan natte bedrijvenlocaties in Midden-Zeeland. Daarnaast worden aan het gebruik van verschillende bedrijventerreinen beperkingen opgelegd wat betreft bijvoorbeeld geluid en externe veiligheid. Daardoor mogen niet alle ondernemingen zich op deze bedrijventerreinen vestigen. Helaas is de planologische doorlooptijd voor bedrijventerreinen vaak erg lang, waarbij termijnen van zes tot acht jaar niet uitzonderlijk zijn. Ook de toeristische sector heeft ruimte nodig om in te spelen op de behoefte aan meer kwaliteit van de toerist. Het is dan ook belangrijk dat gemeenten tijdig initiatieven ontplooiën om op de juiste locaties te voorzien in de vraag van het bedrijfsleven naar (specifieke) bedrijventerreinen en recreatieruimte. Daarbij faciliteert de provincie deze initiatieven en stimuleert waar nodig dat tussen gemeenten afstemming plaatsheeft. Graag verzoeken wij u bovenstaande punten meer te betrekken bij het onderdeel 3.6. over de fysieke ruimte (onderdeel: onderhoud).

Hoofdstuk 4. De Zeeuwse sectoren

Wij willen onze waardering uitspreken voor de in dit hoofdstuk gemaakte analyse van de Zeeuwse economie. Het is jammer dat voor de zeehavens geen recentere gegevens dan 2009 voorhanden zijn. Daarnaast geven wij u in overweging om de gegevens over "havens en industrie" en "havens en logistiek" samen te voegen, omdat er in de praktijk vaak sprake is van een nauwe verwevenheid van beide sectoren. In de diverse grafieken hebben de kengetallen alleen maar betrekking op de directe werkgelegenheid, de afgeleide werkgelegenheid daarvan in andere sectoren wordt niet vermeld. Datzelfde geldt voor de toegevoegde waarde. Daarmee wordt het belang voor de Zeeuwse economie van sectoren met een omvangrijke economische spin-off, zoals de zeehavenbedrijvigheid en toerisme/recreatie, ondergewaardeerd. Juist in deze sectoren zit de kracht van de Zeeuwse economie.

Hoofdstuk 5. Koppeling sectoren/programma's, thema's: businesscases

Het spreekt ons aan dat de nota Economische Agenda niet blijft steken in goede beleidsintenties en het formuleren van doelstellingen, maar dat uw College de ambitie heeft om concreet aan de slag te gaan met de uitvoering van economisch relevante projecten. U kiest voor een aanpak met zgn. businesscases, die o.a. gekenmerkt worden door draagvlak bij en financiële participatie van het Zeeuwse bedrijfsleven. Er ligt een belangrijke uitdaging voor het Zeeuwse bedrijfsleven en haar organisaties om dat draagvlak tot stand te brengen.

De doelstelling van de businesscases moet volgens ons niet alleen zijn om de sterke punten van de Zeeuwse economie optimaal te benutten, maar ook om een versnelling aan te brengen in de uitvoering van relevante projecten en daarmee een voorsprongpositie te verwerven ten opzichte van andere regio's. In de businesscases dient voldoende hard gemaakt te worden dat er op korte termijn

(bijvoorbeeld binnen drie jaar) zichtbare resultaten gehaald kunnen worden om op die manier draagvlak te creëren voor meer lange termijn projecten.

Op basis van een consultatie van diverse organisaties van het Zeeuws bedrijfsleven geeft u een eerste aanzet voor mogelijke businesscases. Wij zijn er ons van bewust dat businesscases pas daadwerkelijk uitgevoerd kunnen gaan worden als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Wij beschouwen daarom de in hoofdstuk 5 genoemde businesscases als indicatief en als inspiratie en voorbeeld voor het opstellen van andere businesscases. Het is immers positief als de marktsector zelf ook met businesscases komt.

Wat betreft de vermelde businesscases valt ons de businesscase "Recreatieve infrastructuur" op. Wij zien dit onderwerp als een onderdeel van het vestigingsklimaat, waarbij de aanleg ervan primair een zaak is van de diverse overheden. De beschikbaarheid van deze infrastructuur maakt Zeeland aantrekkelijker voor de toerist.

Door de Stuurgroep Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone, waarin overheden en bedrijfsleven vertegenwoordigd zijn, is eind vorig jaar een zgn. Programmaoverzicht tot 2020 vastgesteld. Gelet op het grote sociaal-economische belang van de Kanaalzone voor de Zeeuwse economie, adviseren wij u dit Kanaalzoneproject als een businesscase "Haven & Logistieke Hotspot" in de nota Economische Agenda op te nemen.

Gelet op de beperkt beschikbare middelen van de Provincie Zeeland zullen keuzes gemaakt moeten worden tussen de businesscases. Niet alle opgestelde cases zullen in aanmerking kunnen komen voor (financiële en personele) ondersteuning vanuit het provinciaal bestuur. Ons is niet duidelijk waarop keuzes gebaseerd zullen worden. Het is belangrijk dat vooral die businesscases gehonoreerd worden, die zowel een voldoende draagvlak bij het bedrijfsleven hebben als ook zoveel mogelijk bijdragen aan het economisch en maatschappelijk rendement van Zeeland. Wij adviseren u om bij de selectie meer gewicht te leggen bij het economisch en maatschappelijk rendement dan bij een evenwichtige verdeling over de verschillende sectoren. Verder adviseren wij u om, rekening houdend met de beschikbare budgetten, deze gericht in te zetten voor een beperkt aantal businesscases in plaats van deze te versnipperen over een brede waaier van (kleinere) businesscases. De bijdrage aan de Zeeuwse economie dient daarbij voorop te staan.

Hoofdstuk 6. De financiële middelen

Met de nota Economische Agenda wilt u de economische ontwikkeling, groei en innovatie in Zeeland stimuleren. Gelet op de economische stagnatie, waarmee het Zeeuwse bedrijfsleven geconfronteerd wordt, hebben wij al eerder aangegeven dat wij dit stimuleringsbeleid van harte onderschrijven. De noodzaak daartoe staat buiten kijf. Voor de uitvoering van de nota stelt u gedurende de periode 2013 – 2016 een bedrag van in totaal € 22,5 miljoen beschikbaar. Hoewel wij begrip hebben voor de lastige financiële positie van de provinciale overheid, is het zeer de vraag of dit bedrag voldoende zal zijn om de ambities in de nota Economische Agenda 2013 – 2016 daadwerkelijk te realiseren. Het is daarom essentieel dat de beperkt beschikbare middelen het maximale rendement opleveren in termen van economische groei. Dit vraagt dat met het provinciale budget creatief wordt omgegaan. Bijvoorbeeld door middel van een revolverend fonds, zodat deze middelen meerdere keren kunnen worden ingezet. Ook door het aanwenden van provinciale middelen als cofinanciering en hefboom voor nationale en Europese subsidies (bijvoorbeeld in het kader van Europa 2020) kan meer geld beschikbaar komen voor de stimulering van de economische groei van Zeeland.

Wij zijn graag bereid de inhoud van ons advies nader toe te lichten.

Vriendelijke groeten,

L. Ezinga,
voorzitter.